

Kievit op het ijs

De kievit (*Vanellus vanellus*) is niet voor niets de lenteheraut: overal klinkt in het vroege voorjaar zijn kenmerkende hoog klinkende roep, of meer, een schrille piep. Als dit blad De Wessaner bij u eind april op de deurmat valt, zijn de roep en de typerende vladderbewegingen in de lucht goed te zien. Al weer enige tijd geleden, het was begin maart, zag ik een kievit op het ijs in de buurt van Het Prinsenhofstaat. Een eenzame kievit, totaal verkleumd. Vaak verschool hij zich achter een dikke populierenboom, om uit de ergste kou uit het oosten te blijven. De arme kievit probeerde toch nog wat bevroren voedsel naar binnen te werken. Hij zocht heftig naar kleine ongewervelden die mogelijk nog ondergronds leefden. Tevergeefs, vreesde ik. Een bezorgde omwonende bracht wat maden en zaadjes naar deze boom voor de ongelukkige.

Oogjagers

Steltlopers zoals de kievit en de grutto zijn wel de bekendste weidevogel in ons Zaanse gebied. Oorspronkelijk broedden kieviten op grassteppen in de gematigde zones van Europa en het verre Azië. De kievit is één van de weinige soorten die zich goed kon aanpassen aan de door de mens veroorzaakte veranderingen. Bossen werden gekapt, groene weiden ontstonden. De kievit houdt van grote open vlakten, zo kenmerkend voor de vroegere Zaanstreek.

Kievieten zijn zogenaamde oogjagers. Ze zoeken voedsel op kenmerkende wijze: lopen, stilstaan en

pikken. Ze gebruiken ook hun gehoor om prooien te vinden. Ze trappelen met de tenen om wormen naar de oppervlakte te lokken.

Ik heb maanden geleden rondom Castricum al tientallen kieviten gespot. Blijkbaar zijn ze uit het hogere noorden gekomen en zijn ze hier door het zachtere weer blijven hangen. Velen gaan naar Spanje of Portugal om te overwinteren. Eind maart komen de meeste kieviten terug naar Nederland.

Elk jaar ga ik met mijn vrouw Joke naar de Kalverringdijk, vlak bij de

Zaanse Schans, om weidevogels te spotten. Fototoestel met telelens in de aanslag. Het is echt genieten van de net aangekomen uitgehongerde kieviten, grutto's en tureluurs. Vooral steltlopers en eenden gebruiken de ondergelopen weiden rondom Het Kalf om op krachten te komen voordat ze doorvliegen naar hun eigen vaste broedgebied. De vogels vinden het ondiepe water prettig vanwege het vele voedsel; vooral wormen staan op het menu. Ze brengen de nacht graag gezamenlijk door. Dat geeft de vogels veiligheid en rust, na een lange, gevaarlijke tocht.

Witte grutto

Ik heb dit jaar honderden grutto's en wat minder kievieten geteld. Tot mijn verbazing zag ik ook een witte grutto langs de Kalverringdijk. Leucisme is een afwijking bij dieren en mens die leidt tot verminderde pigmentatie. Vrienden van de nu 75-jarige Vogelwacht Zaanstreek vertelden mij dat dit geen albino genoemd mag worden. De ogen zijn namelijk niet rood gekleurd.

Weidevogelstand

De Vogelwacht Zaanstreek en Staatsbosbeheer maken gezamenlijk een lijst met gesignaleerde vogelsoorten. In ons gebied prijken in elk geval de kuifeend, grutto, goudplevier, slechtvalk, wintertaling en wulp. De meeste jaren staan meer dan 50 soorten

vogels op de lijst. De weidevogels hebben het moeilijk in onze regio. Door oprukkende verstedelijking, bebouwing, maar ook door natuurlijke vijanden als de vos en de kraai zijn er steeds minder weidevogels. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is de weidevogelstand in een halve eeuw met zestig tot zeventig procent afgenomen. Gelukkig worden door vogelwachters, vrijwilligers en betrokken veehouders beschermende maatregelen ontwikkeld. Het gaat ook niet goed met de Nederlandse kievitpopulatie. Daarom was 2016 door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot het Jaar van de Kievit. Laten wij nu maar hopen dat 2018 een beter kievitjaar gaat worden.

Een witte grutto.